

2. Обговорення виноробної галузі України у 2022 році та плани на 2023 рік. 10 квітня 2023. *Украсдвинпром*. URL: <https://www.ukrsadvinprom.com/novyny/novyny-haluzi/obgovorennya-vinorobnoji-galuzi-ukrajini-u-2022-rotsi-ta-plani-na-2023-rik>
3. Результати Всеукраїнського відбору Амбасадорських вин 2023: список переможців, які представлятимуть Україну в Місті Вина. 18 Серпня 2023. *Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій*. URL: <https://nipo.gov.ua/vidbir-ambasadorskykh-vyn-2023-rezultaty/>
4. European Leaders decide to open accession negotiations with Ukraine and Moldova in a historic summit. 18 December 2023. *European Commission*. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ac_23_6711
5. Семчик В. І. Аграрне право. *Енциклопедія Сучасної України*. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. URL: <https://esu.com.ua/article-42565>
6. Лукач І. Парадигма публічних та приватних норм у регулюванні господарських відносин. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 8. С. 43-46.
7. Щербина В. С. Публічні й приватні інтереси в господарських відносинах. *Приватне право і підприємництво*. 2014. Вип. 13. С. 28-31.
8. Кочин В. В. Теоретико-методологічні основи адаптації законодавства України, що регулює відносини у непідприємницьких товариствах та установах, до acquis ЄС. Монографія. Київ: НДІ приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2018. 128 с.
9. Крупчан О. Д., Кочин В. В. Методологічні засади свободи у цивілістичних дослідженнях. *Приватне право і підприємництво*. 2019. Вип. 19. С. 5-8.
10. *Методологія в праві: монографія / за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. І. Безклубого*. Київ: Грамота, 2017. 656 с.
11. Майданик Р. А. Цивільне право. Загальна частина : підручник. Київ: Алерта, 2012. Т. 1 : Вступ у цивільне право. 471 с.
12. Гайдулін О. О. Інтерпретація в європейському контрактному праві: герменевтико-цивілістичні засади : монографія. Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2021. 597 с.
13. Шишка Р. Б. Методологія досліджень за спеціальністю 12.00.03. Методологія приватного права (теоретичний дискурс та практичне застосування): матеріали міжнар. наук.-теорет. конф. (м. Київ, 10 червня 2016

р.). Київ: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені академіка Ф. Г. Бурчака НАПрН України, 2016. С. 40-45.

14. Ronald S. Wine Science: Principles and Applications. 5th Edition. London; Cambridge : Academic Press, 2020. 1030 p. DOI: <https://doi.org/10.1016/C2017-0-04224-6>

15. Chaisse J., Dias Simões F., Friedmann D. Wine Law and Policy. Leiden: Brill, 2020. 837 p.

16. Про географічні зазначення спиртних напоїв : Закон України від 01.12.2022 № 2800-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2800-20>

17. Regulation (EU) 2019/787 of the European Parliament and of the Council of 17 April 2019 on the definition, description, presentation and labelling of spirit drinks, the use of the names of spirit drinks in the presentation and labelling of other foodstuffs, the protection of geographical indications for spirit drinks, the use of ethyl alcohol and distillates of agricultural origin in alcoholic beverages, and repealing Regulation (EC) No 110/2008. *Eur-lex*. URL: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/787/oj>

Зеліско А. В.

СУЧАСНІ ТРЕНДИ МЕТОДОЛОГІЇ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Оснoву прогресивного цивілізованого суспільства визначає рівень науки у соціумі, рівень інтелектуального розвитку. Вказані фактори є рушієм прогресу суспільства, а, відповідно і держави. Неможливою є цивілізована високорозвинена державність без відповідного наукового компоненту, культурного компоненту, правової свідомості. Оснoву наукових методів пізнання становить система взаємодоповнюючих методів, що є засобом отримання об'єктивних достовірних результатів. Варто погодитися із В.В. Кочиним, що методологія дослідження має ґрунтуватися як на загально-філософських, так і спеціально-юридичних методах для отримання виваженого наукового результату [1, с. 115].

Поміж наукових методів пізнання можемо виокремити традиційні та інноваційні. Адже суттєвий розвиток суспільних відносин, виникнення складних об'єктів правовідносин визначає необхідність застосування до них інноваційних методів пізнання правових явищ. Окрім того, визначальним фактором інноваційних трендів у методології наукових розвідок стали тотальні процеси глобалізації. Остання полягає у посиленій активації процесів взаємозалежності та взаємопроникнення у правових системах сучасності.

Глобалізація – поширення процесів взаємозалежності, взаємопроникнення у правовій сфері, зокрема у правових системах сучасності. Означена правова глобалізація передбачає формування наднаціональної системи правового регулювання суспільних відносин, що проявляється через адаптацію національного законодавства до сформованих міжнародних правових норм і правил, надання пріоритету міжнародного законодавства над національним. Як вдало зазначає з цього приводу В.В. Власенко, саме глобалізація зумовила набуття правовими системами нових ознак та особливостей, і, таким чином, спричинила їх розвиток. Зближення і взаємодія правових систем сучасності є глобальним явищем, яке характерне для розвитку права у XXI столітті та характеризується закономірним характером. Основними способами зближення правових систем є гармонізація законодавства і уніфікація норм права [2, с. 13].

Глобалізація як основний тренд сучасності стала визначальною детермінантою застосовуваності методології сучасної цивілістичної науки. Зумовлені глобалізацією процеси поставили в основу сучасної інноваційної методології науки компаративістику. В.В. Вісин та Я.І. Ленгер, проводячи історичний аналіз виникнення компаративістики, починаючи від стародавніх суспільств, констатують, що в Україні є власна історія порівняльного правознавства, яка розпочалася ще в 30-х роках XIX ст. Однак відродження й оновлення змісту українського порівняльного правознавства почалося вже з початком 2000-х років. Із 2000-х років курс юридичної компаративістики почали впроваджувати у навчальні програми українських університетів, які готують правників [3, с. 125].

Процвітання компаративістики це данина тим євроінтеграційним процесам, які пов'язані із нашим поступом у напрямі європейської спільноти і подальші перспективи розвитку такого напрямку науки лише зростають в силу активізації нашого процесу вступу у Європейський Союз. Процеси глобалізації визначають зближення правових систем, які виникли та розвивались первинно самостійно і дослідження особливостей такого зближення неможливо провести без застосування компаративістських методик.

Відповідно, компаративістика є тим напрямом науки, затребуваність якого лише зростає. Без застосування такого методу станом на сьогодні не вбачається можливість підготовки якісного наукового дослідження.

М.І. Хавронюк, розкриваючи специфіку компаративістської методики, зазначає, що слово «компаративний» походить від лат. *comparo* – порівняю і означає те саме, що і слово «порівняльний». На відміну від порівняльно-історичного методу, який застосовується в часовому контексті різних

феноменів, порівняльно-правовий метод прийнято використовувати в просторовому контексті. Іншими словами, порівняльний метод має два різновиди: діахронічний (або порівняльно-історичний – коли об’єкт досліджується в історичному плані, і завдяки цьому створюється уявлення про еволюцію змісту того чи іншого правового феномену, дається ключ до розшифровки сучасних понять), і синхронічний (коли порівнянню піддаються об’єкти, локалізовані у певний момент часу, з метою виявлення їх типових, загально значимих рис) [4, с.6].

Варто зазначити, що функціонально діахронічний та синхронічний напрями компаративістики виконують різне навантаження. Порівняльно-історичні методи спрямовані в своїй основі на розкриття історичного поступу та еволюції певного досліджуваного правового явища. Ретроспективний зріз у даному випадку дозволяє віднаходити первинні причини певних недоліків у правовому регулюванні тих чи інших суспільних відносин в силу історичних факторів, які могли певним чином деформувати первинне призначення застосовуваних правових механізмів, спрямованих на регулювання суспільних відносин або ж сформуватися початково під впливом існуючих у певному історичному проміжку соціально-економічних та політичних детермінант, а тому не відповідати потребам сучасності. Стосовно ж синхронічного методу, то вектор дослідження правових явищ у даному випадку відмінний. Ідеться про порівняння існуючих у сучасності правових механізмів регулювання суспільних відносин. Саме цей напрям компаративного методу проведення наукових досліджень є максимально затребуваним у сучасній науці. Подальше формування наднаціонального рівня регулювання суспільних відносин в межах європейської спільноти визначає активацію потреби аналітики особливостей чинного законодавства окремих держав з метою віднайдення тих універсальних положень, які застосовувані будуть ефективно усіма державами – членами європейської спільноти. Безумовно, що у даному випадку не може ітися, жодним чином, про тотальну універсалізацію, позаяк кожна держава прагне зберегти свою автентичність, у тому числі, у сфері концептуальних підходів щодо регулювання існуючих в її межах суспільних відносин. Завдання компаративістики полягає у виокремленні тих положень із порівняльного аналізу законодавства різних держав, які будуть ефективно працювати в умовах конкретної держави з її національними особливостями.

Логічним наслідком популярності компаративістських методик є поширення застосування поміж методологічного інструментарію окремих інноваційних методів, які є проявом системного підходу до здійснення наукових пошуків. Як вдало зазначає Г. Ю. Лук’янова, необхідно також

зазначити, що право становить для дослідників складну систему. У цьому зв'язку доречно вказати на необхідність відповідного системного пізнання, що дозволяє визначити природу та характер взаємозв'язків його елементів, розкрити функціональне призначення та ефективність дії кожного з компонентів та охарактеризувати право в цілому [5, с. 37].

Різновидами системного підходу до здійснення наукових пошуків є, зокрема, кібернетичний метод та синергетичний методи. З цього приводу І.В. Венедиктова підкреслює, що поширення застосування системного підходу в наукових дослідженнях пов'язане з ускладненням об'єктів дослідження, а також із зміною змісту методології. Це стало причиною розвитку нових напрямів розуміння і аналізу систем – кібернетики і синергетики. Традиційно, під кібернетикою розуміється дослідження систем і процесів, взаємодіючих між собою, які міняють, удосконалюють себе шляхом саморозвитку. Синергетика робить акцент на формуванні теорії еволюціонування систем з визначенням структури як певного стану, який розвивається внаслідок своєї відкритості, динамічності, здатності створювати інші, більш складні структури [6, с. 138].

Де-факто, кібернетичний метод дозволяє дослідити систему певних правових явищ в якості сукупності взаємодіючих між собою складових елементів, які впливають на суспільні правовідносини, зазнаючи, водночас, впливу соціально-економічних факторів, і проходячи, таким чином, процес поступової трансформації. Синергетичний метод дозволяє розглянути систему досліджуваних певних правових явищ крізь призму трактування її в якості складного структурного утворення, динамічного та відкритого за своєю суттю, що стає запорукою вироблення авторського бачення про динамічність досліджуваного об'єкта та потребу перегляду доктринальних і прикладних положень щодо досліджуваних правових явищ.

Популяризація означених методик наукових розвідок проявляється у трансформації концептуальних підходів ЄС до бачення існуючого стану регулювання суспільних відносин та перспектив його подальшого розвитку. У межах європейської спільноти пріоритетними стають саме системні дослідження, реалізовані на підґрунті розгляду певному правового явища чи інституту саме як складної комплексної системи, побудованої на взаємодії правових, соціальних, економічних, екологічних факторів навколо певного правового явища, що виступає об'єктом наукових пошуків. Яскравим прикладом такого тренду у методології є актуалізації дослідження цифрових екосистем та загалом системних підходів до регулювання окремих сфер суспільних відносин.